

Факултет заштите на раду у Нишу
Предавања из предмета МАТЕМАТИКА
Линеарна алгебра – I део

$$\begin{bmatrix} 3 & 8 \\ 4 & 6 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} 4 & 0 \\ 1 & -9 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 7 & 8 \\ 5 & -3 \end{bmatrix}$$

Diagram illustrating matrix addition. A yellow arc connects the top-left elements (3 and 4) of the first two matrices to the top-left element (7) of the result matrix. Above this arc is the calculation $3+4=7$.

$$\begin{vmatrix} a & b & c \\ d & e & f \\ g & h & i \end{vmatrix} \rightarrow \begin{vmatrix} a & b \\ d & e \\ g & h \end{vmatrix}$$

Diagram illustrating the expansion of a 3x3 determinant along the third column. Red arrows point from the elements c, f, i to the corresponding 2x2 minors. Blue arrows point from the elements a, b, d, e, g, h to the signs $+, +, -$ below them, indicating the alternating signs for cofactor expansion.

$$A^{-1} = \frac{1}{ad - bc} \begin{bmatrix} d & -b \\ -c & a \end{bmatrix}$$

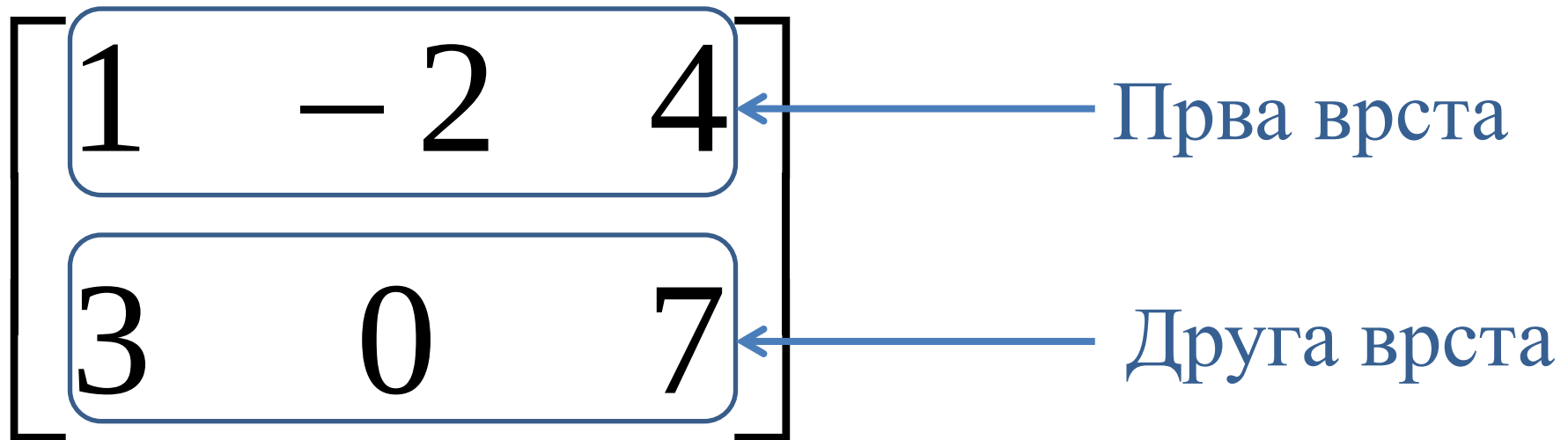
- Матрице
- Детерминанте
- Инверзна матрица

Предметни наставник:
др Милош Цветковић

Матрице – основни појмови

Матрица је правоугаона шема бројева.

Пример: $\begin{bmatrix} 1 & -2 & 4 \\ 3 & 0 & 7 \end{bmatrix}$

Бројеви 1, -2 и 4 чине прву врсту матрице.

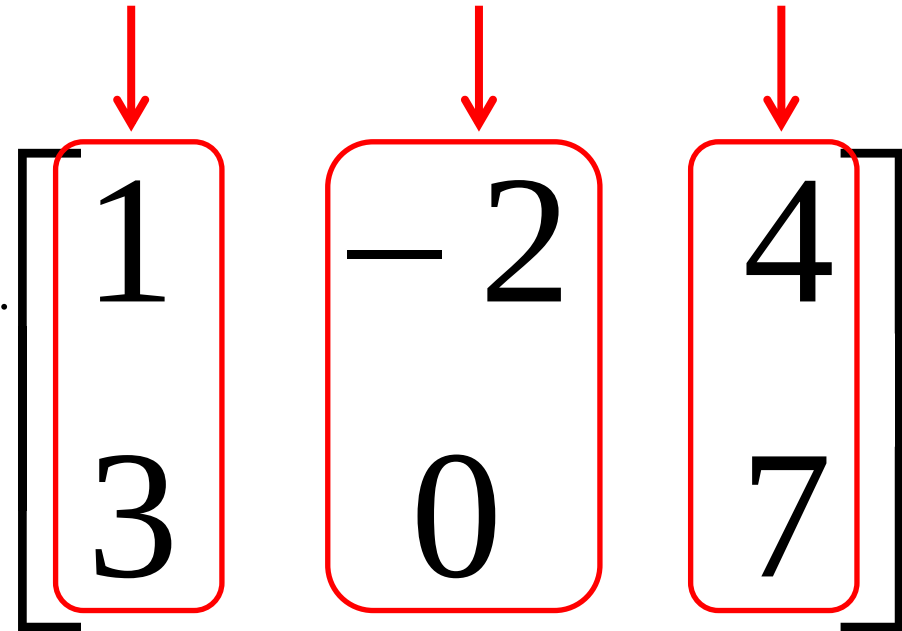
Бројеви 3, 0 и 7 чине другу врсту матрице.

Закључак: Дата матрица има две врсте.

Матрице – основни појмови

Пример: $\begin{bmatrix} 1 & -2 & 4 \\ 3 & 0 & 7 \end{bmatrix}$

Прва Друга Трећа
колона колона колона

Бројеви 1 и 3 чине прву колону матрице.

Бројеви -2 и 0 чине другу колону матрице.

Бројеви 4 и 7 чине трећу колону матрице.

Закључак: Дата матрица има три колоне.

За матрицу $\begin{bmatrix} 1 & -2 & 4 \\ 3 & 0 & 7 \end{bmatrix}$ кажемо да је типа 2×3 (читамо: два пута три) јер има две врсте и три колоне.

Матрице – основни појмови

Пример: $\begin{bmatrix} 1 & -2 & 4 \\ 3 & 0 & 7 \end{bmatrix}$

Сваки елемент матрице налази се у пресеку једне врсте и једне колоне.

$$\begin{bmatrix} 1 & -2 & 4 \\ 3 & 0 & 7 \end{bmatrix}$$

Елемент 1 се налази у пресеку прве врсте и прве колоне. Пишемо: $a_{11} = 1$.

$$\begin{bmatrix} 1 & -2 & 4 \\ 3 & 0 & 7 \end{bmatrix}$$

Елемент -2 се налази у пресеку прве врсте и друге колоне. Пишемо: $a_{12} = -2$.

$$\begin{bmatrix} 1 & -2 & 4 \\ 3 & 0 & 7 \end{bmatrix}$$

Елемент 4 се налази у пресеку прве врсте и треће колоне. Пишемо: $a_{13} = 4$.

$$\begin{bmatrix} 1 & -2 & 4 \\ 3 & 0 & 7 \end{bmatrix}$$

Елемент 3 се налази у пресеку друге врсте и прве колоне. Пишемо: $a_{21} = 3$.

$$\begin{bmatrix} 1 & -2 & 4 \\ 3 & 0 & 7 \end{bmatrix}$$

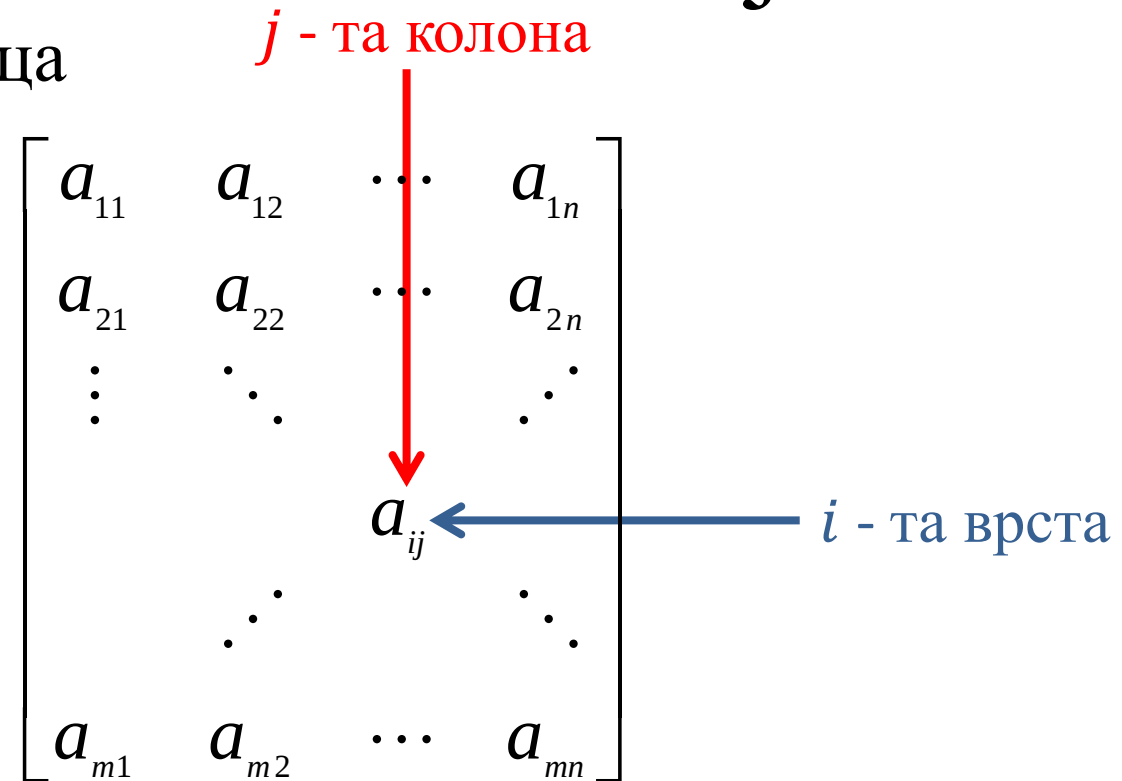
Елемент 0 се налази у пресеку друге врсте и друге колоне. Пишемо: $a_{22} = 0$.

$$\begin{bmatrix} 1 & -2 & 4 \\ 3 & 0 & 7 \end{bmatrix}$$

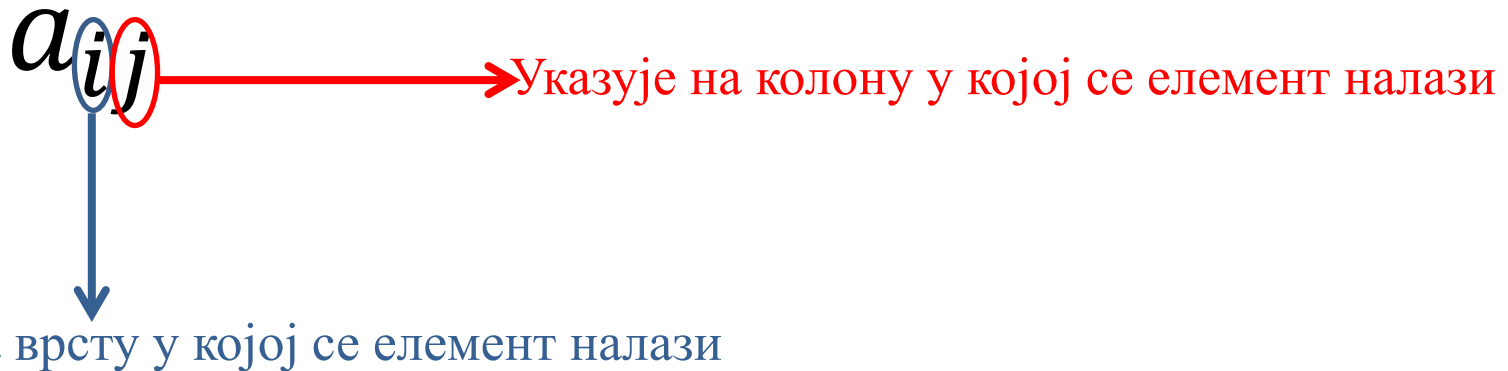
Елемент 7 се налази у пресеку друге врсте и треће колоне. Пишемо: $a_{23} = 7$.

Матрице – основни појмови

Правоугаона таблица

са m врста и n колона назива се матрица типа $m \times n$.

Матрице – основни појмови

Матрице се обично обележавају великим словима: $A, B, C, \dots$

Пример: $A = \begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \end{bmatrix}$, $B = \begin{bmatrix} 1 \\ 9 \\ -2 \end{bmatrix}$, $C = \begin{bmatrix} 1 & 0 & -1 & 2 \\ 4 & -7 & 0 & 0 \\ 5 & 1 & 3 & 4 \\ -2 & 6 & -1 & 0 \end{bmatrix}$

Матрица A је типа 2×3 , матрица B је типа 3×1 , и матрица C је типа 4×4 .

Ако је број врста једнак броју колона ($m = n$), матрица је квадратна.

Пример: Матрица C је квадратна матрица реда 4 ($m = n = 4$).

Две матрице A и B су једнаке ако су истог типа и ако је сваки елемент матрице A једнак одговарајућем елементу матрице B , тј. $a_{ij} = b_{ij}$ за свако i и за свако j .

Пример: Матрице $A = \begin{bmatrix} 2 & 1 \\ 3 & 0 \end{bmatrix}$ и $B = \begin{bmatrix} \frac{4}{2} & 2 - 1 \\ \sqrt{9} & 0 \end{bmatrix}$ су једнаке јер су истог типа 2×2 и важи: $a_{11} = 2 = \frac{4}{2} = b_{11}$, $a_{12} = 1 = 2 - 1 = b_{12}$, $a_{21} = 3 = \sqrt{9} = b_{21}$, $a_{22} = 0 = b_{22}$.

Различити типови матрица

- Матрица која се састоји од једне врсте назива се **матрица-врста**; матрица која се састоји од једне колоне назива се **матрица-колона**.

Пример: $[4 \ 0 \ 2 \ -1]$ је матрица-врста типа 1×4 . $\begin{bmatrix} 4 \\ -2 \\ 7 \end{bmatrix}$ је матрица-колона типа 3×1 .

- Матрица чији су сви елементи једнаки нули назива се **нула-матрица**.

Пример: $O = \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix}$ је нула-матрица типа 2×4 ; $O = \begin{bmatrix} 0 & 0 \\ 0 & 0 \end{bmatrix}$ је нула-матрица типа 2×2 .

- Матрица чије су колоне једнаке одговарајућим врстама матрице A назива се **транспонована матрица** матрице A и обележава се са A^T .

Пример: $A = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 2 \\ -2 & 1 & 3 \\ 3 & 4 & 2 \end{bmatrix}$, $A^T = \begin{bmatrix} 0 & -2 & 3 \\ 1 & 1 & 4 \\ 2 & 3 & 2 \end{bmatrix}$

Пример: $B = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \\ 5 & 6 \end{bmatrix}$, $B^T = \begin{bmatrix} 1 & 3 & 5 \\ 2 & 4 & 6 \end{bmatrix}$

Главна дијагонала квадратне матрице

$$A = \begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} & \cdots & a_{1n} \\ a_{21} & a_{22} & \cdots & a_{2n} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ a_{n1} & a_{n2} & \cdots & a_{nn} \end{bmatrix}$$

Главну дијагоналу матрице A чине елементи:
 $a_{11}, a_{22}, \dots, a_{nn}$.

Главна дијагонала
квадратне матрице A

Пример:

$$A = \begin{bmatrix} 1 & -3 & 5 & 2 \\ 6 & 0 & 4 & 2 \\ -2 & 7 & 3 & 9 \\ 5 & -3 & -5 & 8 \end{bmatrix}$$

Главну дијагоналу матрице A чине елементи:
1, 0, 3 и 8.

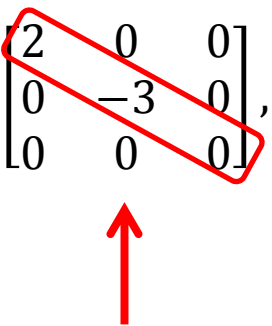
$$G = \begin{bmatrix} 2 & 1 & 0 \\ 3 & 8 & 7 \\ -2 & 9 & 11 \end{bmatrix}$$

Главну дијагоналу матрице G чине елементи:
2, 8 и 11.

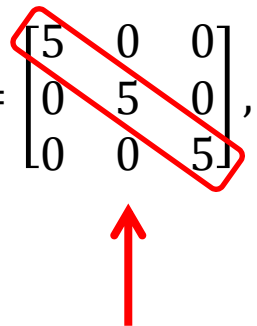
Различити типови матрица - наставак

- Квадратна матрица која има елементе различите од нуле само на главној дијагонали, назива се **дијагонална матрица**. Сви елементи који се налазе изнад или испод главне дијагонале једнаки су нули.
- Ако су сви елементи главне дијагонале дијагоналне матрице међусобно једнаки, онда се таква матрица назива **скаларна матрица**.
- Скаларна матрица чији су сви елементи главне дијагонале једнаки 1, назива се **јединична матрица**. Јединична матрица се обележава са I . Уколико је јединична матрица реда n и уколико желимо да нагласимо њен ред, онда користимо ознаку I_n .

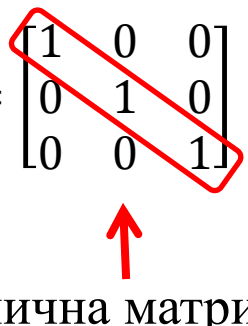
Пример:

$$D = \begin{bmatrix} 2 & 0 & 0 \\ 0 & -3 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix},$$

Дијагонална матрица

$$S = \begin{bmatrix} 5 & 0 & 0 \\ 0 & 5 & 0 \\ 0 & 0 & 5 \end{bmatrix},$$

Скаларна матрица

$$I = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

Јединична матрица
Можемо писати и I_3
уместо I

Различити типови матрица - наставак

- Нека је A квадратна матрица. Матрица A је **симетрична** ако је $A^T = A$.

Пример:

$$C = \begin{bmatrix} 20 & 120 & 200 \\ 120 & 10 & 150 \\ 200 & 150 & 30 \end{bmatrix}, \quad C^T = \begin{bmatrix} 20 & 120 & 200 \\ 120 & 10 & 150 \\ 200 & 150 & 30 \end{bmatrix}, \quad C^T = C$$

Пример:

$$A = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 2 \\ 1 & 2 & 3 \\ 2 & 3 & -1 \end{bmatrix}, \quad A^T = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 2 \\ 1 & 2 & 3 \\ 2 & 3 & -1 \end{bmatrix}, \quad A^T = A$$

Матрице C и A су симетричне матрице.

Операције са матрицама – сабирање матрица

Нека су A и B матрице истог типа $m \times n$:

$$A = \begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} & \cdots & a_{1n} \\ a_{21} & a_{22} & \cdots & a_{2n} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ a_{m1} & a_{m2} & \cdots & a_{mn} \end{bmatrix} \quad \text{и} \quad B = \begin{bmatrix} b_{11} & b_{12} & \cdots & b_{1n} \\ b_{21} & b_{22} & \cdots & b_{2n} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ b_{m1} & b_{m2} & \cdots & b_{mn} \end{bmatrix}$$

Збир матрица A и B је нова матрица типа $m \times n$, обележавамо је са $A + B$, и она изгледа овако:

$$A + B = \begin{bmatrix} a_{11} + b_{11} & a_{12} + b_{12} & \cdots & a_{1n} + b_{1n} \\ a_{21} + b_{21} & a_{22} + b_{22} & \cdots & a_{2n} + b_{2n} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ a_{m1} + b_{m1} & a_{m2} + b_{m2} & \cdots & a_{mn} + b_{mn} \end{bmatrix}$$

Као што видимо, елементи матрице $A + B$ се добијају сабирањем одговарајућих елемената матрица A и B .

Ако матрице нису истог типа онда се оне не могу сабирати!

Операције са матрицама – сабирање матрица

Пример: $A = \begin{bmatrix} 2 & 0 & -1 \\ -3 & 1 & 2 \end{bmatrix}, B = \begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ -2 & 0 & -1 \end{bmatrix}$. Матрице A и B су истог типа 2×3 , тако да збир $A + B$ постоји.

$$A + B = \begin{bmatrix} 2 & 0 & -1 \\ -3 & 1 & 2 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ -2 & 0 & -1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 2+1 & 0+2 & -1+3 \\ -3+(-2) & 1+0 & 2+(-1) \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 3 & 2 & 2 \\ -5 & 1 & 1 \end{bmatrix}$$

Дакле: $A + B = \begin{bmatrix} 3 & 2 & 2 \\ -5 & 1 & 1 \end{bmatrix}$. Матрица $A + B$ је такође типа 2×3 .

Операције са матрицама – множење матрице скаларом

Производ матрице A типа $m \times n$ и скалара (броја) λ се записује као λA и то је матрица такође типа $m \times n$ и њени елементи се добијају тако што се сви елементи матрице A помноже са λ .

$$A = \begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} & \cdots & a_{1n} \\ a_{21} & a_{22} & \cdots & a_{2n} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ a_{m1} & a_{m2} & \cdots & a_{mn} \end{bmatrix} \longrightarrow \lambda A = \begin{bmatrix} \lambda a_{11} & \lambda a_{12} & \cdots & \lambda a_{1n} \\ \lambda a_{21} & \lambda a_{22} & \cdots & \lambda a_{2n} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ \lambda a_{m1} & \lambda a_{m2} & \cdots & \lambda a_{mn} \end{bmatrix}$$

Пример: $A = \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ -3 & 2 \end{bmatrix}$ и $\lambda = 3$.

$$3A = 3 \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ -3 & 2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 3 \cdot 1 & 3 \cdot 0 \\ 3 \cdot (-3) & 3 \cdot 2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 3 & 0 \\ -9 & 6 \end{bmatrix}, \quad 3A = \begin{bmatrix} 3 & 0 \\ -9 & 6 \end{bmatrix}$$

Операције са матрицама – множење матрице бројем -1

Множење матрице A бројем $\lambda = -1$: Уместо $(-1)A$ пишемо једноставно $-A$.

За матрицу $-A$ кажемо да је **супротна матрица** матрици A .

Пример: $A = \begin{bmatrix} 3 & -5 & 3 \\ 0 & 4 & -7 \end{bmatrix}$. Наћи супротну матрицу матрици A .

$$-A = (-1)A = (-1) \begin{bmatrix} 3 & -5 & 3 \\ 0 & 4 & -7 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} (-1) \cdot 3 & (-1) \cdot (-5) & (-1) \cdot 3 \\ (-1) \cdot 0 & (-1) \cdot 4 & (-1) \cdot (-7) \end{bmatrix}$$

$$-A = \begin{bmatrix} -3 & 5 & -3 \\ 0 & -4 & 7 \end{bmatrix}$$

Приметимо да је збир матрица A и $-A$ једнак нула-матрици:

$$A + (-A) = \begin{bmatrix} 3 & -5 & 3 \\ 0 & 4 & -7 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} -3 & 5 & -3 \\ 0 & -4 & 7 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} = O$$

За сваку матрицу A важи: $A + (-A) = O$, где је O нула-матрица.

Операције са матрицама – одузимање матрица

Одузимање матрица ћемо дефинисати помоћу појма супротне матрице.

Нека су A и B матрице истог типа $m \times n$. Разлика матрица A и B је матрица типа $m \times n$ и дефинише се на следећи начин:

$$A - B = A + (-B)$$

$$A = \begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} & \cdots & a_{1n} \\ a_{21} & a_{22} & \cdots & a_{2n} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ a_{m1} & a_{m2} & \cdots & a_{mn} \end{bmatrix} \quad B = \begin{bmatrix} b_{11} & b_{12} & \cdots & b_{1n} \\ b_{21} & b_{22} & \cdots & b_{2n} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ b_{m1} & b_{m2} & \cdots & b_{mn} \end{bmatrix} \quad -B = (-1)B = \begin{bmatrix} -b_{11} & -b_{12} & \cdots & -b_{1n} \\ -b_{21} & -b_{22} & \cdots & -b_{2n} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ -b_{m1} & -b_{m2} & \cdots & -b_{mn} \end{bmatrix}$$
$$A - B = A + (-B) = \begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} & \cdots & a_{1n} \\ a_{21} & a_{22} & \cdots & a_{2n} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ a_{m1} & a_{m2} & \cdots & a_{mn} \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} -b_{11} & -b_{12} & \cdots & -b_{1n} \\ -b_{21} & -b_{22} & \cdots & -b_{2n} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ -b_{m1} & -b_{m2} & \cdots & -b_{mn} \end{bmatrix}$$
$$A - B = \begin{bmatrix} a_{11} - b_{11} & a_{12} - b_{12} & \cdots & a_{1n} - b_{1n} \\ a_{21} - b_{21} & a_{22} - b_{22} & \cdots & a_{2n} - b_{2n} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ a_{m1} - b_{m1} & a_{m2} - b_{m2} & \cdots & a_{mn} - b_{mn} \end{bmatrix}$$

Операције са матрицама – одузимање матрица

Као што смо видели – одузимање матрица се своди на одузимање одговарајућих елемената датих матрица.

Пример: $C = \begin{bmatrix} 7 & -3 & 0 \\ 0 & 1 & 5 \end{bmatrix}, D = \begin{bmatrix} 6 & 0 & -6 \\ 8 & 1 & 9 \end{bmatrix}$. Наћи $C - D$.

$$C - D = \begin{bmatrix} 7 & -3 & 0 \\ 0 & 1 & 5 \end{bmatrix} - \begin{bmatrix} 6 & 0 & -6 \\ 8 & 1 & 9 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 7-6 & -3-0 & 0-(-6) \\ 0-8 & 1-1 & 5-9 \end{bmatrix}$$

$$C - D = \begin{bmatrix} 1 & -3 & 6 \\ -8 & 0 & -4 \end{bmatrix}$$

Операције са матрицама - особине

Нека су матрице A, B и C истог типа $m \times n$ и нека су α и β бројеви. Тада важе следеће особине:

$A + B = B + A$ (комутативност сабирања матрица)	$\alpha(A + B) = \alpha A + \alpha B$
$(A + B) + C = A + (B + C)$ (асоцијативност сабирања матрица)	$(\alpha + \beta)A = \alpha A + \beta A$
$A + O = A$ (нула-матрица је неутрални елемент за сабирање матрица)	$\alpha(\beta A) = (\alpha\beta)A$
$A + (-A) = O$	$1 \cdot A = A$

Операције са матрицама – докази неких особина

Због лакшег записивања узећемо да су матрице A, B и C типа 2×2 , тј.

$$A = \begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} \\ a_{21} & a_{22} \end{bmatrix}, B = \begin{bmatrix} b_{11} & b_{12} \\ b_{21} & b_{22} \end{bmatrix} \text{ и } C = \begin{bmatrix} c_{11} & c_{12} \\ c_{21} & c_{22} \end{bmatrix}.$$

$$A + B = B + A$$

$$A + B = \begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} \\ a_{21} & a_{22} \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} b_{11} & b_{12} \\ b_{21} & b_{22} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} a_{11} + b_{11} & a_{12} + b_{12} \\ a_{21} + b_{21} & a_{22} + b_{22} \end{bmatrix}$$

$$B + A = \begin{bmatrix} b_{11} & b_{12} \\ b_{21} & b_{22} \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} \\ a_{21} & a_{22} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} b_{11} + a_{11} & b_{12} + a_{12} \\ b_{21} + a_{21} & b_{22} + a_{22} \end{bmatrix}$$

$$a_{11} + b_{11} = b_{11} + a_{11} \text{ (за сабирање бројева важи комутативни закон)}$$

Из истог разлога: $a_{12} + b_{12} = b_{12} + a_{12}$, $a_{21} + b_{21} = b_{21} + a_{21}$ и $a_{22} + b_{22} = b_{22} + a_{22}$.

Матрице $A + B$ и $B + A$ су истог типа 2×2 и њихови одговарајући елементи су једнаки, па закључујемо да је $A + B = B + A$. То значи да и за сабирање матрица важи **комутативни закон**.

Операције са матрицама – докази неких особина

$$A + O = A$$

$$A + O = \begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} \\ a_{21} & a_{22} \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} 0 & 0 \\ 0 & 0 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} a_{11} + 0 & a_{12} + 0 \\ a_{21} + 0 & a_{22} + 0 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} \\ a_{21} & a_{22} \end{bmatrix} = A$$

$$A + (-A) = O$$

Ову особину смо већ раније показали!

$$1 \cdot A = A$$

$$1 \cdot A = 1 \cdot \begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} \\ a_{21} & a_{22} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 \cdot a_{11} & 1 \cdot a_{12} \\ 1 \cdot a_{21} & 1 \cdot a_{22} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} \\ a_{21} & a_{22} \end{bmatrix} = A$$

Операције са матрицама – докази неких особина

$$\alpha(A + B) = \alpha A + \alpha B$$

$$A = \begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} \\ a_{21} & a_{22} \end{bmatrix}, B = \begin{bmatrix} b_{11} & b_{12} \\ b_{21} & b_{22} \end{bmatrix}, A + B = \begin{bmatrix} a_{11} + b_{11} & a_{12} + b_{12} \\ a_{21} + b_{21} & a_{22} + b_{22} \end{bmatrix}$$

$$\alpha(A + B) = \alpha \begin{bmatrix} a_{11} + b_{11} & a_{12} + b_{12} \\ a_{21} + b_{21} & a_{22} + b_{22} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \alpha(a_{11} + b_{11}) & \alpha(a_{12} + b_{12}) \\ \alpha(a_{21} + b_{21}) & \alpha(a_{22} + b_{22}) \end{bmatrix}$$

$$\alpha(A + B) = \begin{bmatrix} \alpha a_{11} + \alpha b_{11} & \alpha a_{12} + \alpha b_{12} \\ \alpha a_{21} + \alpha b_{21} & \alpha a_{22} + \alpha b_{22} \end{bmatrix}$$

$$\alpha A + \alpha B = \begin{bmatrix} \alpha a_{11} & \alpha a_{12} \\ \alpha a_{21} & \alpha a_{22} \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} \alpha b_{11} & \alpha b_{12} \\ \alpha b_{21} & \alpha b_{22} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \alpha a_{11} + \alpha b_{11} & \alpha a_{12} + \alpha b_{12} \\ \alpha a_{21} + \alpha b_{21} & \alpha a_{22} + \alpha b_{22} \end{bmatrix}$$

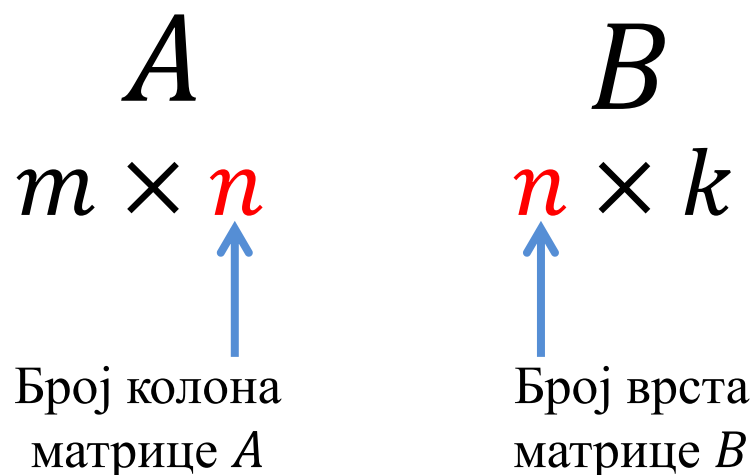
$$\alpha A + \alpha B = \begin{bmatrix} \alpha a_{11} + \alpha b_{11} & \alpha a_{12} + \alpha b_{12} \\ \alpha a_{21} + \alpha b_{21} & \alpha a_{22} + \alpha b_{22} \end{bmatrix}$$

Матрице $\alpha(A + B)$ и $\alpha A + \alpha B$ су истог типа 2×2 и сви одговарајући елементи су међусобно једнаки, па су и саме матрице $\alpha(A + B)$ и $\alpha A + \alpha B$ једнаке.

Множење матрица

Производ матрица A и B је нова матрица коју ћемо обележити са AB .

Производ две матрице не постоји увек! **Производ матрица A и B је дефинисан ако матрица A има онолико колона колико матрица B има врста.**

Ако испишемо типове матрица A и B један до другог, онда унутрашњи бројеви морају да се поклапају. У том случају производ AB постоји и то је матрица типа $m \times k$, тј. матрица AB има онолико врста колико има матрица A и има онолико колона колико има матрица B .

Множење матрица

Специјалан случај – множење матрице-врсте и матрице-колоне

$$\underbrace{[a_1 \quad a_2 \quad \cdots \quad a_n]}_{n \text{ колона}} \cdot \underbrace{\begin{bmatrix} b_1 \\ b_2 \\ \vdots \\ b_n \end{bmatrix}}_{n \text{ врста}} = \underbrace{a_1 b_1 + a_2 b_2 + \cdots + a_n b_n}_{\text{Број}}$$

Пример:

$$\begin{bmatrix} 2 & -1 & 0 & 4 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} 5 \\ 4 \\ -3 \\ \frac{1}{2} \end{bmatrix} = 2 \cdot 5 + (-1) \cdot 4 + 0 \cdot (-3) + 4 \cdot \frac{1}{2} = 8$$

Множење матрица

Ако је A матрица типа $m \times n$ и B је матрица типа $n \times k$, онда је производ AB матрица типа $m \times k$ и елемент матрице AB који се налази у i —тој врсти и j —тој колони добија се множењем i —те врсте матрице A и j —те колоне матрице B .

Пример: $A = \begin{bmatrix} 3 & 5 & -1 \\ 4 & 0 & 2 \\ -6 & -3 & 2 \end{bmatrix}, B = \begin{bmatrix} 2 & -2 & 3 & 1 \\ 5 & 0 & 7 & 8 \\ 9 & -4 & 1 & 1 \end{bmatrix}$. Наћи матрицу AB .

$$\begin{array}{cc} A & B \\ 3 \times 3 & 3 \times 4 \end{array}$$

Унутрашњи бројеви се поклапају,
производ AB постоји и матрица AB
има 3 врсте и 4 колоне

Множење матрица

Пример-наставак:

$$A \cdot B = \begin{bmatrix} 3 & 5 & -1 \\ 4 & 0 & 2 \\ -6 & -3 & 2 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} 2 & -2 & 3 & 1 \\ 5 & 0 & 7 & 8 \\ 9 & -4 & 1 & 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} ? & ? & ? & ? \\ ? & ? & ? & ? \\ ? & ? & ? & ? \end{bmatrix}$$

$$A \cdot B = \begin{bmatrix} \boxed{3} & \boxed{5} & \boxed{-1} \\ \boxed{4} & \boxed{0} & \boxed{2} \\ \boxed{-6} & \boxed{-3} & \boxed{2} \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} \boxed{2} & \boxed{-2} & \boxed{3} & \boxed{1} \\ \boxed{5} & \boxed{0} & \boxed{7} & \boxed{8} \\ \boxed{9} & \boxed{-4} & \boxed{1} & \boxed{1} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \textcolor{red}{(AB)_{11}} & (AB)_{12} & (AB)_{13} & (AB)_{14} \\ (AB)_{21} & (AB)_{22} & (AB)_{23} & (AB)_{24} \\ (AB)_{31} & (AB)_{32} & (AB)_{33} & (AB)_{34} \end{bmatrix}$$

Овај елемент матрице AB се налази у првој врсти и првој колони, обележићемо га са $(AB)_{11}$. Он се добија множењем прве врсте матрице A и прве колоне матрице B :

$$(AB)_{11} = [3 \quad 5 \quad -1] \cdot \begin{bmatrix} 2 \\ 5 \\ 9 \end{bmatrix} = 3 \cdot 2 + 5 \cdot 5 + (-1) \cdot 9 = 22$$

Множење матрица

Пример-наставак:

$$A \cdot B = \begin{bmatrix} \boxed{3} & \boxed{5} & \boxed{-1} \\ \boxed{4} & \boxed{0} & \boxed{2} \\ \boxed{-6} & \boxed{-3} & \boxed{2} \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} \boxed{2} & \boxed{-2} & \boxed{3} & \boxed{1} \\ \boxed{5} & \boxed{0} & \boxed{7} & \boxed{8} \\ \boxed{9} & \boxed{-4} & \boxed{1} & \boxed{1} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \boxed{22} & \boxed{(AB)_{12}} & \boxed{(AB)_{13}} & \boxed{(AB)_{14}} \\ \boxed{(AB)_{21}} & \boxed{(AB)_{22}} & \boxed{(AB)_{23}} & \boxed{(AB)_{24}} \\ \boxed{(AB)_{31}} & \boxed{(AB)_{32}} & \boxed{(AB)_{33}} & \boxed{(AB)_{34}} \end{bmatrix}$$

$$(AB)_{12} = 3 \cdot (-2) + 5 \cdot 0 + (-1) \cdot (-4) = -2$$

$$(AB)_{13} = 3 \cdot 3 + 5 \cdot 7 + (-1) \cdot 1 = 43$$

$$(AB)_{14} = 3 \cdot 1 + 5 \cdot 8 + (-1) \cdot 1 = 42$$

$$(AB)_{21} = 4 \cdot 2 + 0 \cdot 5 + 2 \cdot 9 = 26$$

$$(AB)_{22} = 4 \cdot (-2) + 0 \cdot 0 + 2 \cdot (-4) = -16$$

$$(AB)_{23} = 4 \cdot 3 + 0 \cdot 7 + 2 \cdot 1 = 14$$

$$(AB)_{24} = 4 \cdot 1 + 0 \cdot 8 + 2 \cdot 1 = 6$$

$$(AB)_{31} = (-6) \cdot 2 + (-3) \cdot 5 + 2 \cdot 9 = -9$$

$$(AB)_{32} = (-6) \cdot (-2) + (-3) \cdot 0 + 2 \cdot (-4) = 4$$

$$(AB)_{33} = (-6) \cdot 3 + (-3) \cdot 7 + 2 \cdot 1 = -37$$

$$(AB)_{34} = (-6) \cdot 1 + (-3) \cdot 8 + 2 \cdot 1 = -28$$

Матрица AB

$$\begin{bmatrix} 3 & 5 & -1 \\ 4 & 0 & 2 \\ -6 & -3 & 2 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} 2 & -2 & 3 & 1 \\ 5 & 0 & 7 & 8 \\ 9 & -4 & 1 & 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 22 & -2 & 43 & 42 \\ 26 & -16 & 14 & 6 \\ -9 & 4 & -37 & -28 \end{bmatrix}$$

Множење матрица

Ако су A и B матрице из претходног примера, да ли је дефинисан производ BA ?

$$\begin{array}{cc} B & A \\ 3 \times 4 & 3 \times 3 \end{array}$$

Унутрашњи бројеви се не поклапају,
па зато матрица BA не постоји!

Може се десити да матрица BA постоји, али да је $AB \neq BA$.

Пример: $A = [3 \quad 6 \quad 1], B = \begin{bmatrix} 1 \\ 2 \\ 4 \end{bmatrix}$.

$$\begin{array}{cc} A & B \\ 1 \times 3 & 3 \times 1 \end{array} \quad AB = [3 \quad 6 \quad 1] \cdot \begin{bmatrix} 1 \\ 2 \\ 4 \end{bmatrix} = [3 \cdot 1 + 6 \cdot 2 + 1 \cdot 4] = [19]$$

$$\begin{array}{cc} B & A \\ 3 \times 1 & 1 \times 3 \end{array} \quad BA = \begin{bmatrix} 1 \\ 2 \\ 4 \end{bmatrix} \cdot [3 \quad 6 \quad 1] = \begin{bmatrix} 1 \cdot 3 & 1 \cdot 6 & 1 \cdot 1 \\ 2 \cdot 3 & 2 \cdot 6 & 2 \cdot 1 \\ 4 \cdot 3 & 4 \cdot 6 & 4 \cdot 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 3 & 6 & 1 \\ 6 & 12 & 2 \\ 12 & 24 & 4 \end{bmatrix}$$

Матрица AB је типа 1×1 , матрица BA је типа 3×3 , па је $AB \neq BA$.

Закључак: За множење матрица не важи комутативни закон! У општем случају: $AB \neq BA$.

Множење матрица - особине

$$A(BC) = (AB)C$$

Асоцијативност множења

$$A(B + C) = AB + AC$$

$$(B + C)A = BA + CA$$

Дистрибутивност множења у односу на сабирање

Провера асоцијативног закона: $A = \begin{bmatrix} 1 & 4 \\ 2 & 2 \end{bmatrix}, B = \begin{bmatrix} 3 & 6 \\ 1 & 4 \end{bmatrix}, C = \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 3 & 2 \end{bmatrix}$

$$BC = \begin{bmatrix} 3 & 6 \\ 1 & 4 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 3 & 2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 3 \cdot 1 + 6 \cdot 3 & 3 \cdot 0 + 6 \cdot 2 \\ 1 \cdot 1 + 4 \cdot 3 & 1 \cdot 0 + 4 \cdot 2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 21 & 12 \\ 13 & 8 \end{bmatrix}$$

$$A(BC) = \begin{bmatrix} 1 & 4 \\ 2 & 2 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 21 & 12 \\ 13 & 8 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 \cdot 21 + 4 \cdot 13 & 1 \cdot 12 + 4 \cdot 8 \\ 2 \cdot 21 + 2 \cdot 13 & 2 \cdot 12 + 2 \cdot 8 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 73 & 44 \\ 68 & 40 \end{bmatrix}$$

$$AB = \begin{bmatrix} 1 & 4 \\ 2 & 2 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 3 & 6 \\ 1 & 4 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 \cdot 3 + 4 \cdot 1 & 1 \cdot 6 + 4 \cdot 4 \\ 2 \cdot 3 + 2 \cdot 1 & 2 \cdot 6 + 2 \cdot 4 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 7 & 22 \\ 8 & 20 \end{bmatrix}$$

$$(AB)C = \begin{bmatrix} 7 & 22 \\ 8 & 20 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 3 & 2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 7 \cdot 1 + 22 \cdot 3 & 7 \cdot 0 + 22 \cdot 2 \\ 8 \cdot 1 + 20 \cdot 3 & 8 \cdot 0 + 20 \cdot 2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 73 & 44 \\ 68 & 40 \end{bmatrix}$$

Пермутације

Посматрајмо бројеве 1 и 2.

Сваки распоред ових бројева зове се **ПЕРМУТАЦИЈА** бројева 1 и 2.

1 2

2 1

За пермутацију 1 2 кажемо да је **основна пермутација**. Имамо две пермутације.

Посматрајмо бројеве 1, 2 и 3.

Сваки распоред ових бројева зове се **ПЕРМУТАЦИЈА** бројева 1, 2 и 3.

1 2 3
1 3 2
2 1 3
2 3 1
3 1 2
3 2 1

За пермутацију 1 2 3 кажемо да је **основна пермутација**. Имамо шест пермутација.

За пермутацију у којој су елементи поређани по величини кажемо да је
основна пермутација.

Инверзије

Ако у некој пермутацији већи број стоји испред мањег, тада се каже да ти елементи образују **ИНВЕРЗИЈУ**.

Пример:

У пермутацији 2 1 постоји једна инверзија јер се већи број 2 налази испред мањег броја 1.

Пермутација 2 3 1 има две инверзије: 2 је испред 1 и 3 је испред 1.

Каже се да је пермутација **парна** ако има паран број инверзија и да је **непарна** ако има непаран број инверзија. Парној пермутацији доделићемо знак „+“, а непарној знак „−“.

Пермутација	Број инверзија	Знак
1 2	0	+
2 1	1	−

Пермутација	Број инверзија	Знак
1 2 3	0	+
1 3 2	1	−
2 1 3	1	−
2 3 1	2	+
3 1 2	2	+
3 2 1	3	−

Детерминанте

Нека је матрица A реда 2, тј. $A = \begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} \\ a_{21} & a_{22} \end{bmatrix}$.

Број $a_{11}a_{22} - a_{12}a_{21}$, формиран од елемената матрице A , зове се **детерминанта другог реда** и обележава се са

$$\begin{vmatrix} a_{11} & a_{12} \\ a_{21} & a_{22} \end{vmatrix} \text{ или краће са } \det A.$$

$$\det A = \begin{vmatrix} a_{11} & a_{12} \\ a_{21} & a_{22} \end{vmatrix} = a_{11}a_{22} - a_{12}a_{21}$$

Бројеви a_{11} и a_{22} чине **главну дијагоналу** детерминанте, док бројеви a_{12} и a_{21} чине **споредну дијагоналу** детерминанте.

Детерминанта другог реда се израчунава тако што се од производа елемената главне дијагонале одузме производ елемената споредне дијагонале.

Ако матрицу другог реда обележимо са $A = \begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix}$, онда је

$$\det A = \begin{vmatrix} a & b \\ c & d \end{vmatrix} = ad - bc$$

Пример:

$$\begin{vmatrix} 6 & -3 \\ 2 & 3 \end{vmatrix} = 6 \cdot 3 - (-3) \cdot 2 = 18 - (-6) = 18 + 6 = 24$$

Детерминанте

$$\begin{vmatrix} a_{11} & a_{12} \\ a_{21} & a_{22} \end{vmatrix} = a_{1\textcolor{red}{1}}a_{2\textcolor{red}{2}} - a_{1\textcolor{red}{2}}a_{2\textcolor{red}{1}}$$

ЗАПАЖАЊЕ:

- Израз за детерминанту другог реда се састоји од два члана: $a_{11}a_{22}$ и $a_{12}a_{21}$;
- Први индекси у сваком од чланова образују основну пермутацију 1 2;
- Други индекси образују све пермутације од бројева 1 и 2 (црвена боја);
- Испред сваког члана иде знак који одговара пермутацији коју чине други индекси.

Пермутација	Број инверзија	Знак
$\textcolor{red}{1} \textcolor{red}{2}$	0	+
$\textcolor{red}{2} \textcolor{red}{1}$	1	—

Детерминанте

Посматрајмо квадратну матрицу A реда 3:

$$A = \begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} & a_{13} \\ a_{21} & a_{22} & a_{23} \\ a_{31} & a_{32} & a_{33} \end{bmatrix}$$

Детерминанта трећег реда матрице A се обележава са $\det A$ или са

$$\begin{vmatrix} a_{11} & a_{12} & a_{13} \\ a_{21} & a_{22} & a_{23} \\ a_{31} & a_{32} & a_{33} \end{vmatrix},$$

и то је број

$$\det A = \begin{vmatrix} a_{11} & a_{12} & a_{13} \\ a_{21} & a_{22} & a_{23} \\ a_{31} & a_{32} & a_{33} \end{vmatrix} = a_{11}a_{22}a_{33} - a_{11}a_{23}a_{32} - a_{12}a_{21}a_{33} + a_{12}a_{23}a_{31} + \\ + a_{13}a_{21}a_{32} - a_{13}a_{22}a_{31}$$

Тешко је запамтити ову формулу!

Али постоји начин како можемо да је упамтимо!

Детерминанте

$$\begin{vmatrix} a_{11} & a_{12} & a_{13} \\ a_{21} & a_{22} & a_{23} \\ a_{31} & a_{32} & a_{33} \end{vmatrix} = a_{11}a_{22}a_{33} - a_{11}a_{23}a_{32} - a_{12}a_{21}a_{33} + a_{12}a_{23}a_{31} + \\ + a_{13}a_{21}a_{32} - a_{13}a_{22}a_{31}$$

ОВО ТРЕБА ЗАПАМТИТИ:

- Израз за детерминанту трећег реда се састоји од шест чланова;
- Први индекси у сваком од чланова образују основну пермутацију 1 2 3;
- Други индекси образују све пермутације од бројева 1, 2 и 3 (црвена боја);
- Испред сваког члана иде знак који одговара пермутацији коју чине други индекси.

Пермутација	Број инверзија	Знак
1 2 3	0	+
1 3 2	1	—
2 1 3	1	—
2 3 1	2	+
3 1 2	2	+
3 2 1	3	—

Сарусово правило

$$\begin{vmatrix} a_{11} & a_{12} & a_{13} \\ a_{21} & a_{22} & a_{23} \\ a_{31} & a_{32} & a_{33} \end{vmatrix} = a_{11}a_{22}a_{33} - a_{11}a_{23}a_{32} - a_{12}a_{21}a_{33} + a_{12}a_{23}a_{31} + \\ + a_{13}a_{21}a_{32} - a_{13}a_{22}a_{31}$$

Горњу формулу за рачунање детерминанте трећег реда можемо упамтити и помоћу **Сарусовог правила**.

$$\begin{vmatrix} a_{11} & a_{12} & a_{13} \\ a_{21} & a_{22} & a_{23} \\ a_{31} & a_{32} & a_{33} \end{vmatrix} \begin{matrix} \overline{a_{11}} & \overline{a_{12}} & \overline{a_{13}} \\ \overline{a_{21}} & \overline{a_{22}} & \overline{a_{23}} \\ \overline{a_{31}} & \overline{a_{32}} & \overline{a_{33}} \end{matrix} = a_{11}a_{22}a_{33} + a_{12}a_{23}a_{31} + a_{13}a_{21}a_{32} - a_{13}a_{22}a_{31} - \\ - a_{11}a_{23}a_{32} - a_{12}a_{21}a_{33}$$

САРУСОВО ПРАВИЛО:

- Са десне стране детерминанте дописати њене прве две колоне;
- За сваку плаву и за сваку црвену линију наћи производ три броја који се налазе на њој;
- Од збира производа на плавим линијама одузети збир производа на црвеним линијама;
- Сарусово правило важи само за детерминанте реда 3!!!

Сарусово правило

Пример:

$$\begin{vmatrix} -3 & 4 & 2 \\ 1 & 0 & -4 \\ 5 & 6 & 3 \end{vmatrix} = \begin{vmatrix} -3 & 4 \\ 1 & 0 \\ 5 & 6 \end{vmatrix} - \begin{vmatrix} -3 & 2 \\ 1 & -4 \\ 5 & 3 \end{vmatrix} + \begin{vmatrix} -3 & 4 \\ 1 & 0 \\ 5 & 6 \end{vmatrix}$$

$$= +(-3) \cdot 0 \cdot 3 + 4 \cdot (-4) \cdot 5 + 2 \cdot 1 \cdot 6 - 2 \cdot 0 \cdot 5 - (-3) \cdot (-4) \cdot 6 - 4 \cdot 1 \cdot 3$$

$$= 0 - 80 + 12 - 0 - 72 - 12 = -152$$

Пример: Детерминанта дијагоналне матрице реда 3

$$\begin{vmatrix} a_{11} & 0 & 0 \\ 0 & a_{22} & 0 \\ 0 & 0 & a_{33} \end{vmatrix} = a_{11}a_{22}a_{33} + 0 \cdot 0 \cdot 0 + 0 \cdot 0 \cdot 0 - 0 \cdot a_{22} \cdot 0 - 0 \cdot 0 \cdot a_{33} = a_{11}a_{22}a_{33}$$

$$\begin{vmatrix} a_{11} & 0 & 0 \\ 0 & a_{22} & 0 \\ 0 & 0 & a_{33} \end{vmatrix} = a_{11}a_{22}a_{33}, \quad I_3 = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}, \quad \begin{vmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{vmatrix} = 1 \cdot 1 \cdot 1 = 1$$

Детерминанта јединичне матрице реда 3 једнака је 1, тј. $\det I_3 = 1$.

Особине детерминанте

Све наведене особине важе и за детерминанте другог и за детерминанте трећег реда.

Детерминанта матрице се не мења транспоновањем.

Доказ Због једноставности, узмимо матрицу другог реда $A = \begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix}$. Тада је:

$$\det A = \begin{vmatrix} a & b \\ c & d \end{vmatrix} = ad - bc, \quad A^T = \begin{bmatrix} a & c \\ b & d \end{bmatrix}, \quad \det A^T = \begin{vmatrix} a & c \\ b & d \end{vmatrix} = ad - bc$$

Закључак: $\det A = \det A^T$

Ако матрица има врсту или колону састављену од нула, онда је њена детерминанта једнака нули.

Доказ Нека је матрица A реда 3 и претпоставимо да је друга врста састављена од нула.

$$\begin{aligned} A &= \begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} & a_{13} \\ 0 & 0 & 0 \\ a_{31} & a_{32} & a_{33} \end{bmatrix}, \quad \det A = \begin{vmatrix} a_{11} & a_{12} & a_{13} \\ 0 & 0 & 0 \\ a_{31} & a_{32} & a_{33} \end{vmatrix} = \begin{vmatrix} a_{11} & a_{12} & a_{13} \\ 0 & 0 & 0 \\ a_{31} & a_{32} & a_{33} \end{vmatrix} \begin{vmatrix} a_{11} & a_{12} \\ 0 & 0 \end{vmatrix} = \\ &= a_{11} \cdot 0 \cdot a_{33} + a_{12} \cdot 0 \cdot a_{31} + a_{13} \cdot 0 \cdot a_{32} - a_{13} \cdot 0 \cdot a_{31} - a_{11} \cdot 0 \cdot a_{32} - a_{12} \cdot 0 \cdot a_{33} = 0 \end{aligned}$$

Закључак: $\det A = 0$

Особине детерминанте

Ако две врсте или две колоне матрице замене места, онда детерминанта мења знак.

Доказ Опет због једноставности, узмимо матрицу другог реда $A = \begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix}$. Тада је:

$$\det A = \begin{vmatrix} a & b \\ c & d \end{vmatrix} = ad - bc.$$

Заменимо врстама матрице A места – добићемо нову матрицу B :

$$B = \begin{bmatrix} c & d \\ a & b \end{bmatrix}, \quad \det B = \begin{vmatrix} c & d \\ a & b \end{vmatrix} = bc - ad = -(ad - bc) = -\det A$$

Закључак: $\det B = -\det A$

Сада ћемо колонама матрице A заменити места – добићемо нову матрицу C :

$$C = \begin{bmatrix} b & a \\ d & c \end{bmatrix}, \quad \det C = \begin{vmatrix} b & a \\ d & c \end{vmatrix} = bc - ad = -(ad - bc) = -\det A$$

Закључак: $\det C = -\det A$

Особине детерминанте

Ако су две врсте или две колоне матрице међусобно једнаке, онда је детерминанта матрице једнака нули.

Доказ Нека је матрица A реда 3 и претпоставимо да су прва и трећа врста међусобно једнаке.

$$A = \begin{bmatrix} a & b & c \\ d & e & f \\ a & b & c \end{bmatrix}, \quad \det A = \begin{vmatrix} a & b & c \\ d & e & f \\ a & b & c \end{vmatrix} = \begin{vmatrix} a & b & c \\ d & e & f \\ a & b & c \end{vmatrix} \begin{vmatrix} a & b \\ d & e \\ a & b \end{vmatrix} =$$

$$= aec + bfa + cdb - cea - afb - bdc = (aec - cea) + (bfa - afb) + (cdb - bdc) = 0$$

Закључак: $\det A = 0$

Размотрићемо случај и када су две колоне матрице међусобно једнаке – нека су нпр. једнаке друга и трећа колона.

$$A = \begin{bmatrix} a & d & d \\ b & e & e \\ c & f & f \end{bmatrix}, \quad \det A = \begin{vmatrix} a & d & d \\ b & e & e \\ c & f & f \end{vmatrix} = \begin{vmatrix} a & d & d \\ b & e & e \\ c & f & f \end{vmatrix} \begin{vmatrix} a & d \\ b & e \\ c & f \end{vmatrix} =$$

$$= aef + dec + dbf - dec - aef - dbf = (aef - aef) + (dec - dec) + (dbf - dbf) = 0$$

Закључак: $\det A = 0$

Особине детерминанте

Ако се сви елементи једне врсте или једне колоне матрице A помноже бројем λ , онда детерминанта новонастале матрице износи $\lambda(\det A)$.

Доказ Нека је $A = \begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix}$. Тада је: $\det A = \begin{vmatrix} a & b \\ c & d \end{vmatrix} = ad - bc$. Помножимо, рецимо, прву врсту матрице A бројем λ . Добићемо неку нову матрицу B која изгледа овако:

$$B = \begin{bmatrix} \lambda a & \lambda b \\ c & d \end{bmatrix}, \quad \det B = \begin{vmatrix} \lambda a & \lambda b \\ c & d \end{vmatrix} = \lambda ad - \lambda bc = \lambda(ad - bc) = \lambda(\det A)$$

Закључак: $\det B = \lambda(\det A)$

Сада ћемо размотрити случај када се елементи неке колоне множе бројем λ . Нека је опет $A = \begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix}$ и $\det A = \begin{vmatrix} a & b \\ c & d \end{vmatrix} = ad - bc$. Помножимо сада, рецимо, другу колону матрице A бројем λ . Добићемо неку нову матрицу B која изгледа овако:

$$B = \begin{bmatrix} a & \lambda b \\ c & \lambda d \end{bmatrix}, \quad \det B = \begin{vmatrix} a & \lambda b \\ c & \lambda d \end{vmatrix} = \lambda ad - \lambda bc = \lambda(ad - bc) = \lambda(\det A)$$

Закључак: $\det B = \lambda(\det A)$

Минори и кофактори

Одбацивањем i -те врсте и j -те колоне у некој детерминанти добијамо нову детерминанту коју називамо **МИНОР** елемента a_{ij} . Минор елемента a_{ij} обележавамо са M_{ij} .

Пример:

Дата је матрица $A = \begin{bmatrix} 2 & 3 & -1 \\ 0 & 2 & 4 \\ -2 & 5 & 6 \end{bmatrix}$. Њена детерминанта је $\det A = \begin{vmatrix} 2 & 3 & -1 \\ 0 & 2 & 4 \\ -2 & 5 & 6 \end{vmatrix}$.

Посматрајмо елемент $a_{12} = 3$ и нађимо његов минор M_{12} . Треба избацити врсту и колону у чијем пресеку се налази елемент $a_{12} = 3$. У нашем примеру то су прва врста и друга колона.

$$\det A = \begin{vmatrix} 2 & 3 & -1 \\ 0 & 2 & 4 \\ -2 & 5 & 6 \end{vmatrix}$$

$$M_{12} = \begin{vmatrix} 0 & 4 \\ -2 & 6 \end{vmatrix} = 0 \cdot 6 - 4 \cdot (-2) = 8$$

Кофактор (алгебарски комплемент) елемента a_{ij} је број $A_{ij} = (-1)^{i+j} M_{ij}$.

$$(-1)^1 = -1, (-1)^2 = 1, (-1)^3 = -1, (-1)^4 = 1, \dots$$

$$(-1)^{i+j} = \begin{cases} 1, i+j \text{ парно} \\ -1, i+j \text{ непарно} \end{cases}$$

$$\det A = \begin{vmatrix} 2 & 3 & -1 \\ 0 & 2 & 4 \\ -2 & 5 & 6 \end{vmatrix}$$

$$a_{33} = 6, M_{33} = \begin{vmatrix} 2 & 3 \\ 0 & 2 \end{vmatrix} = 2 \cdot 2 - 3 \cdot 0 = 4$$

$$A_{12} = (-1)^{1+2} M_{12} = (-1)^3 \cdot 8 = (-1) \cdot 8 = -8$$

$$A_{33} = (-1)^{3+3} M_{33} = 1 \cdot 4 = 4$$

Лапласов развој детерминанте трећег реда

$$A = \begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} & a_{13} \\ a_{21} & a_{22} & a_{23} \\ a_{31} & a_{32} & a_{33} \end{bmatrix}, \quad \det A = \begin{vmatrix} a_{11} & a_{12} & a_{13} \\ a_{21} & a_{22} & a_{23} \\ a_{31} & a_{32} & a_{33} \end{vmatrix}$$

a_{11}	a_{12}	a_{13}
$M_{11} = \begin{vmatrix} a_{22} & a_{23} \\ a_{32} & a_{33} \end{vmatrix}$ $M_{11} = a_{22}a_{33} - a_{23}a_{32}$	$M_{12} = \begin{vmatrix} a_{21} & a_{23} \\ a_{31} & a_{33} \end{vmatrix}$ $M_{12} = a_{21}a_{33} - a_{23}a_{31}$	$M_{13} = \begin{vmatrix} a_{21} & a_{22} \\ a_{31} & a_{32} \end{vmatrix}$ $M_{13} = a_{21}a_{32} - a_{22}a_{31}$
$A_{11} = (-1)^{1+1}M_{11}$ $A_{11} = a_{22}a_{33} - a_{23}a_{32}$	$A_{12} = (-1)^{1+2}M_{12}$ $A_{12} = a_{23}a_{31} - a_{21}a_{33}$	$A_{13} = (-1)^{1+3}M_{13}$ $A_{13} = a_{21}a_{32} - a_{22}a_{31}$

Сетимо се дефиниције детерминанте:

$$\det A = \begin{vmatrix} a_{11} & a_{12} & a_{13} \\ a_{21} & a_{22} & a_{23} \\ a_{31} & a_{32} & a_{33} \end{vmatrix} = \overbrace{a_{11}a_{22}a_{33} - a_{11}a_{23}a_{32}} + \overbrace{-a_{12}a_{21}a_{33} + a_{12}a_{23}a_{31} + a_{13}a_{21}a_{32} - a_{13}a_{22}a_{31}}$$

$$\det A = a_{11}(a_{22}a_{33} - a_{23}a_{32}) + a_{12}(a_{23}a_{31} - a_{21}a_{33}) + a_{13}(a_{21}a_{32} - a_{22}a_{31})$$

$$\det A = a_{11}A_{11} + a_{12}A_{12} + a_{13}A_{13}$$

Лапласов развој
детерминанте по првој врсти

Лапласов развој детерминанте трећег реда

$$A = \begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} & a_{13} \\ a_{21} & a_{22} & a_{23} \\ a_{31} & a_{32} & a_{33} \end{bmatrix}, \quad \det A = \begin{vmatrix} a_{11} & a_{12} & a_{13} \\ a_{21} & a_{22} & a_{23} \\ a_{31} & a_{32} & a_{33} \end{vmatrix}$$

Веза између алгебарских компонената и минора:

$A_{11} = (-1)^{1+1}M_{11}$ $A_{11} = M_{11}$	$A_{12} = (-1)^{1+2}M_{12}$ $A_{12} = -M_{12}$	$A_{13} = (-1)^{1+3}M_{13}$ $A_{13} = M_{13}$
$A_{21} = (-1)^{2+1}M_{21}$ $A_{21} = -M_{21}$	$A_{22} = (-1)^{2+2}M_{22}$ $A_{22} = M_{22}$	$A_{23} = (-1)^{2+3}M_{23}$ $A_{23} = -M_{23}$
$A_{31} = (-1)^{3+1}M_{31}$ $A_{31} = M_{31}$	$A_{32} = (-1)^{3+2}M_{32}$ $A_{32} = -M_{32}$	$A_{33} = (-1)^{3+3}M_{33}$ $A_{33} = M_{33}$

Детерминанта се може развити по било којој врсти или колони:

$\det A = a_{11}A_{11} + a_{12}A_{12} + a_{13}A_{13}$	$\det A = a_{11}M_{11} - a_{12}M_{12} + a_{13}M_{13}$
$\det A = a_{21}A_{21} + a_{22}A_{22} + a_{23}A_{23}$	$\det A = -a_{21}M_{21} + a_{22}M_{22} - a_{23}M_{23}$
$\det A = a_{31}A_{31} + a_{32}A_{32} + a_{33}A_{33}$	$\det A = a_{31}M_{31} - a_{32}M_{32} + a_{33}M_{33}$
$\det A = a_{11}A_{11} + a_{21}A_{21} + a_{31}A_{31}$	$\det A = a_{11}M_{11} - a_{21}M_{21} + a_{31}M_{31}$
$\det A = a_{12}A_{12} + a_{22}A_{22} + a_{32}A_{32}$	$\det A = -a_{12}M_{12} + a_{22}M_{22} - a_{32}M_{32}$
$\det A = a_{13}A_{13} + a_{23}A_{23} + a_{33}A_{33}$	$\det A = a_{13}M_{13} - a_{23}M_{23} + a_{33}M_{33}$

Лапласов развој детерминанте трећег реда

Пример: Израчунати детерминанту $\begin{vmatrix} 2 & 3 & -1 \\ 0 & 2 & 4 \\ -2 & 5 & 6 \end{vmatrix}$.

Развијање детерминанте по првој врсти:

$$\begin{vmatrix} 2 & 3 & -1 \\ 0 & 2 & 4 \\ -2 & 5 & 6 \end{vmatrix} = a_{11}M_{11} - a_{12}M_{12} + a_{13}M_{13} = 2 \begin{vmatrix} 2 & 4 \\ 5 & 6 \end{vmatrix} - 3 \begin{vmatrix} 0 & 4 \\ -2 & 6 \end{vmatrix} + (-1) \begin{vmatrix} 0 & 2 \\ -2 & 5 \end{vmatrix} =$$
$$= 2(2 \cdot 6 - 4 \cdot 5) - 3(0 \cdot 6 - 4(-2)) - (0 \cdot 5 - 2(-2)) =$$
$$= 2 \cdot (-8) - 3 \cdot 8 - 4 = -16 - 24 - 4 = -44$$

Развијање детерминанте по трећој колони:

$$\begin{vmatrix} 2 & 3 & -1 \\ 0 & 2 & 4 \\ -2 & 5 & 6 \end{vmatrix} = a_{13}M_{13} - a_{23}M_{23} + a_{33}M_{33} = (-1) \begin{vmatrix} 0 & 2 \\ -2 & 5 \end{vmatrix} - 4 \begin{vmatrix} 2 & 3 \\ -2 & 5 \end{vmatrix} + 6 \begin{vmatrix} 2 & 3 \\ 0 & 2 \end{vmatrix} =$$
$$= -(0 \cdot 5 - 2(-2)) - 4(2 \cdot 5 - 3(-2)) + 6(2 \cdot 2 - 3 \cdot 0) =$$
$$= -4 - 4 \cdot 16 + 6 \cdot 4 = -4 - 64 + 24 = -44$$

У оба случаја смо добили исти резултат!

Инверзна матрица матрице типа 2×2

Каже се да је квадратна матрица реда 2 **регуларна (инвертибилна)** ако постоји матрица B такође реда 2 таква да је

$$AB = I \quad \text{и} \quad BA = I,$$

где је I јединична матрица реда 2, тј. $I = \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{bmatrix}$. Матрица B се назива **инверзна матрица** матрице A и обележава се са $B = A^{-1}$. За матрицу која није регуларна каже се да је **сингуларна**.

Нека је $A = \begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix}$

$a_{11} = a$	$M_{11} = d$	$A_{11} = (-1)^{1+1}M_{11}$ $A_{11} = d$
$a_{12} = b$	$M_{12} = c$	$A_{12} = (-1)^{1+2}M_{12}$ $A_{12} = -c$
$a_{21} = c$	$M_{21} = b$	$A_{21} = (-1)^{2+1}M_{21}$ $A_{21} = -b$
$a_{22} = d$	$M_{22} = a$	$A_{22} = (-1)^{2+2}M_{22}$ $A_{22} = a$

Поступак добијања инверзне матрице

Корак 1: Израчунати детерминанту матрице $A = \begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix}$

$$\det A = \begin{vmatrix} a & b \\ c & d \end{vmatrix} = ad - bc$$

Уколико је $\det A = 0$ онда матрица A нема инверзну матрицу!
Ако је $\det A \neq 0$, онда прећи на корак 2.

Корак 2: Формирати кофактор матрицу $\begin{bmatrix} A_{11} & A_{12} \\ A_{21} & A_{22} \end{bmatrix}$

Кофактор матрица се добија тако што се сваки елемент матрице A замени одговарајућим кофактором:

$$\begin{bmatrix} A_{11} & A_{12} \\ A_{21} & A_{22} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} d & -b \\ -c & a \end{bmatrix}$$

Корак 3: Формирати адјунговану матрицу $\text{adj } A$

Адјунгована матрица се добија транспоновањем кофактор матрице:

$$\text{adj } A = \begin{bmatrix} d & -b \\ -c & a \end{bmatrix}$$

Корак 4: Инверзна матрица A^{-1}

$$A^{-1} = \frac{1}{\det A} \text{adj } A,$$

$$A^{-1} = \frac{1}{ad - bc} \begin{bmatrix} d & -b \\ -c & a \end{bmatrix}$$

Инверзна матрица - пример

Да ли матрица $A = \begin{bmatrix} 4 & 5 \\ 2 & 3 \end{bmatrix}$ има инверзну матрицу? Ако има, онда наћи A^{-1} .

У нашем примеру је: $a = 4, b = 5, c = 2, d = 3$. Детерминанта матрице A је $\det A = 4 \cdot 3 - 5 \cdot 2 = 2$ и то је број који је различит од нуле, што значи да матрица A има инверзну матрицу.

$$A^{-1} = \frac{1}{ad - bc} \begin{bmatrix} d & -b \\ -c & a \end{bmatrix}, \quad A^{-1} = \frac{1}{4 \cdot 3 - 5 \cdot 2} \begin{bmatrix} 3 & -5 \\ -2 & 4 \end{bmatrix} = \frac{1}{2} \begin{bmatrix} 3 & -5 \\ -2 & 4 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \frac{3}{2} & -\frac{5}{2} \\ -1 & 2 \end{bmatrix}$$

$$A^{-1} = \begin{bmatrix} \frac{3}{2} & -\frac{5}{2} \\ -1 & 2 \end{bmatrix}$$

Провера:

$$AA^{-1} = \begin{bmatrix} 4 & 5 \\ 2 & 3 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \frac{3}{2} & -\frac{5}{2} \\ -1 & 2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 4 \cdot \frac{3}{2} + 5 \cdot (-1) & 4 \cdot \left(-\frac{5}{2}\right) + 5 \cdot 2 \\ 2 \cdot \frac{3}{2} + 3 \cdot (-1) & 2 \cdot \left(-\frac{5}{2}\right) + 3 \cdot 2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{bmatrix} = I$$

$$A^{-1}A = \begin{bmatrix} \frac{3}{2} & -\frac{5}{2} \\ -1 & 2 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 4 & 5 \\ 2 & 3 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \frac{3}{2} \cdot 4 + \left(-\frac{5}{2}\right) \cdot 2 & \frac{3}{2} \cdot 5 + \left(-\frac{5}{2}\right) \cdot 3 \\ (-1) \cdot 4 + 2 \cdot 2 & (-1) \cdot 5 + 2 \cdot 3 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{bmatrix} = I$$

Инверзна матрица матрице типа 3×3

Каже се да је квадратна матрица реда 3 **регуларна (инвертибилна)** ако постоји матрица B такође реда 3 таква да је

$$AB = I \quad \text{и} \quad BA = I,$$

где је I јединична матрица реда 3, тј. $I = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$.

Матрица B се назива **инверзна матрица** матрице A и обележава се са $B = A^{-1}$.

За матрицу која није регуларна каже се да је **сингуларна**.

Поступак добијања инверзне матрице

$$A = \begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} & a_{13} \\ a_{21} & a_{22} & a_{23} \\ a_{31} & a_{32} & a_{33} \end{bmatrix}$$

Корак 1: Израчунати детерминанту матрице A $\det A = \begin{vmatrix} a_{11} & a_{12} & a_{13} \\ a_{21} & a_{22} & a_{23} \\ a_{31} & a_{32} & a_{33} \end{vmatrix}$

Уколико је $\det A = 0$ онда матрица A нема инверзну матрицу!

Ако је $\det A \neq 0$, онда прећи на корак 2.

Корак 2: Формирати кофактор матрицу матрице A

Кофактор матрица се добија тако што се сваки елемент матрице A замени одговарајућим кофактором. Кофактор матрица изгледа овако:

$$\begin{bmatrix} A_{11} & A_{12} & A_{13} \\ A_{21} & A_{22} & A_{23} \\ A_{31} & A_{32} & A_{33} \end{bmatrix}$$

Корак 3: Формирати адјунговану матрицу $\text{adj } A$

Адјунгована матрица се добија транспонованјем кофактор матрице:

$$\text{adj } A = \begin{bmatrix} A_{11} & A_{21} & A_{31} \\ A_{12} & A_{22} & A_{32} \\ A_{13} & A_{23} & A_{33} \end{bmatrix}$$

Корак 4: Инверзна матрица A^{-1}

$$A^{-1} = \frac{1}{\det A} \text{adj } A$$

$$A^{-1} = \frac{1}{\det A} \begin{bmatrix} A_{11} & A_{21} & A_{31} \\ A_{12} & A_{22} & A_{32} \\ A_{13} & A_{23} & A_{33} \end{bmatrix}$$

Инверзна матрица - пример

Да ли матрица $A = \begin{bmatrix} 1 & -2 & -4 \\ 2 & -3 & -6 \\ -3 & 6 & 15 \end{bmatrix}$ има инверзну матрицу? Ако има - наћи A^{-1} .

Корак 1: Детерминанта

$$\begin{aligned} \det A &= \begin{vmatrix} 1 & -2 & -4 \\ 2 & -3 & -6 \\ -3 & 6 & 15 \end{vmatrix} = -(-2) \begin{vmatrix} 2 & -6 \\ -3 & 15 \end{vmatrix} + (-3) \begin{vmatrix} 1 & -4 \\ -3 & 15 \end{vmatrix} - 6 \begin{vmatrix} 1 & -4 \\ 2 & -6 \end{vmatrix} = \\ &= 2(30 - 18) - 3(15 - 12) - 6(-6 - (-8)) = 2 \cdot 12 - 3 \cdot 3 - 6 \cdot 2 = 24 - 9 - 12 = 3 \end{aligned}$$

$\det A \neq 0 \rightarrow$ матрица A има инверзну матрицу

Корак 2: Кофактор матрица

$A_{11} = M_{11} = \begin{vmatrix} -3 & -6 \\ 6 & 15 \end{vmatrix}$ $A_{11} = -9$	$A_{12} = -M_{12} = -\begin{vmatrix} 2 & -6 \\ -3 & 15 \end{vmatrix}$ $A_{12} = -12$	$A_{13} = M_{13} = \begin{vmatrix} 2 & -3 \\ -3 & 6 \end{vmatrix}$ $A_{13} = 3$
$A_{21} = -M_{21} = -\begin{vmatrix} -2 & -4 \\ 6 & 15 \end{vmatrix}$ $A_{21} = 6$	$A_{22} = M_{22} = \begin{vmatrix} 1 & -4 \\ -3 & 15 \end{vmatrix}$ $A_{22} = 3$	$A_{23} = -M_{23} = -\begin{vmatrix} 1 & -2 \\ -3 & 6 \end{vmatrix}$ $A_{23} = 0$
$A_{31} = M_{31} = \begin{vmatrix} -2 & -4 \\ -3 & -6 \end{vmatrix}$ $A_{31} = 0$	$A_{32} = -M_{32} = -\begin{vmatrix} 1 & -4 \\ 2 & -6 \end{vmatrix}$ $A_{32} = -2$	$A_{33} = M_{33} = \begin{vmatrix} 1 & -2 \\ 2 & -3 \end{vmatrix}$ $A_{33} = 1$

Инверзна матрица - пример

Корак 2: Кофактор матрица

$$\begin{bmatrix} A_{11} & A_{12} & A_{13} \\ A_{21} & A_{22} & A_{23} \\ A_{31} & A_{32} & A_{33} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} -9 & -12 & 3 \\ 6 & 3 & 0 \\ 0 & -2 & 1 \end{bmatrix}$$

Корак 3: Адјунгована матрица

$$\text{adj } A = \begin{bmatrix} -9 & 6 & 0 \\ -12 & 3 & -2 \\ 3 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

Корак 4: Инверзна матрица

$$A^{-1} = \frac{1}{\det A} \text{adj } A = \frac{1}{3} \begin{bmatrix} -9 & 6 & 0 \\ -12 & 3 & -2 \\ 3 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

$$A^{-1} = \begin{bmatrix} -3 & 2 & 0 \\ -4 & 1 & -\frac{2}{3} \\ 1 & 0 & \frac{1}{3} \end{bmatrix}$$

Инверзна матрица - пример

Провера:

$$AA^{-1} = \begin{bmatrix} 1 & -2 & -4 \\ 2 & -3 & -6 \\ -3 & 6 & 15 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} -3 & 2 & 0 \\ -4 & 1 & -\frac{2}{3} \\ 1 & 0 & \frac{1}{3} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} -3 + 8 - 4 & 2 - 2 + 0 & 0 + \frac{4}{3} - \frac{4}{3} \\ -6 + 12 - 6 & 4 - 3 + 0 & 0 + 2 - 2 \\ 9 - 24 + 15 & -6 + 6 + 0 & 0 - 4 + 5 \end{bmatrix}$$

$$AA^{-1} = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} = I$$

$$A^{-1}A = \begin{bmatrix} -3 & 2 & 0 \\ -4 & 1 & -\frac{2}{3} \\ 1 & 0 & \frac{1}{3} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 1 & -2 & -4 \\ 2 & -3 & -6 \\ -3 & 6 & 15 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} -3 + 4 + 0 & 6 - 6 + 0 & 12 - 12 + 0 \\ -4 + 2 + 2 & 8 - 3 - 4 & 16 - 6 - 10 \\ 1 + 0 - 1 & -2 + 0 + 2 & -4 + 0 + 5 \end{bmatrix}$$

$$A^{-1}A = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} = I$$